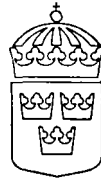

Regeringens proposition

1990/91: 74

om ändring i växtförädlarrättslagen
(1971: 392)

Prop.
1990/91: 74

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 6 december 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

För nya växtsorter finns en särskild civilrättslig skyddsform, växtförädlarrätt. Denna skyddsform som företer likheter med patent regleras i växtförädlarrättslagen (1971: 392) och växtförädlarrättskungörelsen (1971: 393).

I propositionen föreslås en ändring i lagstiftningen så att sorter av ett ytterligare antal växtsläkten omfattas av lagen samt att den nuvarande indelningen av de skyddade släktena och arterna ersätts med en alfabetisk uppräknings.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1991.

Förslag till

Lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392)

Härigenom föreskrivs att bilagan till växtförädlarrättslagen (1971: 392) skall ha följande lydelse.

Bilaga¹

Agrostis spp.	Ven
Allium spp.	Lök
Alopecurus pratensis L.	Ängskavle
Alstroemeria L.	Perulilja
Anethum graveolens L.	Dill
Apium graveolens L.	Selleri
<i>Aronia spp.</i>	<i>Aronia</i>
Asparagus officinalis L.	Sparris
Avena byzantina K. Koch	Rödhavre
Avena sativa L.	Havre
Begonia elatior (Begonia x Hiemalis)	Begonia
Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. altissima Döll	Sockerbeta
Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. conditiva Alef.	Rödbeta
Beta vulgaris L. ssp. vulgaris var. crassa Alef.	Foderbeta
Brassica napus L. var. oleifera Metzg.	Raps
Brassica napus L. var. napobrassica (L.) Rchb.	Kålrot
Brassica nigra (L.) W. Koch	Svartsenap
Brassica oleracea L.	Kål
Brassica oleracea L. ssp. acephala DC.	Fodermärgkål
Brassica rapa L. var. oleifera Metzg.	Rybs
Brassica rapa L. var. rapifera Metzg.	Rova
Bromus arvensis L.	Renlost
Bromus inermis Leyss.	Foderlost
Camelina sativa (L.) Crantz	Oljedådra
Cannabis sativa L.	Hampa
Capsicum annuum L.	Paprika
Chrysanthemum spp.	Krysantemum
Cucumis melo L.	Melon
Cucumis sativus L.	Gurka
Cynosurus cristatus L.	Kamäxing
Dactylis glomerata L.	Hundäxing
Daucus carota L.	Morot
Dianthus caryophyllus L.	Nejlika
Euphorbia pulcherrima Willd. ex Klotzsch	Julstjärna
Festuca spp.	Svingel
<i>Festulolium spp.</i>	<i>Rajsvingel</i>
Fragaria spp.	Jordgubbar, smultron

¹ Senaste lydelse 1985: 262.

Glycine max (L.) Merrill	Sojaböna	Prop. 1990/91:74
Helianthus annuus L.	Solros	
<i>Hippophae</i> spp.	<i>Havtorn</i>	
Hordeum vulgare L.	Korn	
Lactuca sativa L.	Sallat	
Linum usitatissimum L.	Lin	
Lolium spp.	Rajgräs	
<i>Lonicera</i> spp.	<i>Try</i>	
Lupinus angustifolius L.	Blålupin	
Lupinus luteus L.	Gullupin	
Lycopersicon esculentum P. Mill.	Tomat	
Malus spp. (även grundstam)	Äpple	
Medicago spp.	Lusern	
Ornithopus sativus Brot.	Seradella	
Papaver somniferum L.	Vallmo	
Pastinaca sativa L.	Palsternacka	
Pelargonium-Peltatum-Hybridi	Hängpelargon	
Pelargonium-Peltatum x Pelargonium-Zonale-Hybridi		
Pelargonium-Zonale-Hybridi	Vanlig pelargon	
Petroselinum crispum (Mill.) Nym. ex A. W. Hill	Persilja	
Phalaris arundinacea L.	Rörflen	
Phaseolus coccineus L.	Rosenböna	
Phaseolus vulgaris L.	Böna	
Phleum spp.	Timotej	
Pisum sativum L.	Ärt	
Poa spp.	Gröe	
<i>Populus</i> spp.	<i>Asp, poppel</i>	
Potentilla fruticosa L.	Tok	
Prunus spp. (även grundstam)	Körsbär, plommon, persika, aprikos	
Pyrus spp. (även grundstam)	Päron	
Raphanus sativus L. var. niger (Mill.) S. Kerner	Rättika	
Raphanus sativus L. var. radicula Pers.	Rädisa	
Ribes spp. (även grundstam)	Vinbär, krusbär	
Rosa spp.	Ros, <i>nypon</i>	
Rubus spp.	Hallon, björnbär	
Saintpaulia ionantha H. Wendl.	Saintpaulia	
Salix spp.	Pil, sälg, vide	
Secale cereale L.	Råg	
Sinapis alba L.	Vitsenap	
Solanum tuberosum L.	Potatis	
<i>Sorbus</i> spp.	<i>Rönn</i>	
Spinacia oleracea L.	Spenat	
Streptocarpus x hybridus Voss	Kornettblomma	
Trifolium hybridum L.	Alsikklöver	
Trifolium pratense L.	Rödklöver	

Trifolium repens L.
Triticosecale Wittmack
Triticum aestivum L. emend. Fiori et Paol.
Triticum durum Desf.
Triticum turgidosecale

Vaccinium spp.
Vicia faba L. var. *major* Harz.
Vicia faba L. var. *minor* Harz.
Vicia villosa Roth

Zea mays L.

Vitklöver
Rågvete
Vete
Makaronivete
Rågvete

Blåbär, lingon
Bondböna
Åkerböna
Luddvicker

Majs

Prop. 1990/91: 74

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 december 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Wallström, Löow, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om ändring i växtförädlarrättslagen (1971:392)

1 Gällande bestämmelser om växtförädlarrätt

För nya växter finns en särskild civilrättslig skyddsform, växtförädlarrätt. Denna skyddsform som företeer likheter med patent regleras i växtförädlarrättslagen (1971:392) och växtförädlarrättskungörelsen (1971:393). Den som har framställt en ny växtsort kan genom registrering få viss ensamrätt att yrkesmässigt utnyttja sorten. Skyddstiden är 20 år. Ansökningar om växtförädlarrätt prövas av statens växtsortnämnd. Utredning av frågan huruvida förutsättningarna för att erhålla växtförädlarrätt föreligger skaffar nämnden genom att föranstalta om prov med material av växtsorten.

En grundläggande förutsättning för att den som framställt en växtsort skall kunna få denna registrerad är att sorten tillhör de växtsläkten eller växtarter som anges i en bilaga till växtförädlarrättslagen (se 1 §). Denna förteckning fanns tidigare intagen som en bilaga i växtförädlarrättskungörelsen. Det ankom då på regeringen att bestämma vilka växtsläkten eller växtarter som skulle vara med i förteckningen. Med hänsyn till kravet på lagform i 8 kap. 2 § regeringsformen ansågs det emellertid att växtförädlarrättens objekt borde regleras direkt i lagen. Bilagan flyttades därför från kungörelsen till lagen i samband med vissa lagändringar som vidtogs år 1982 (se prop. 1981/82:136, LU 4, rskr. 13, SFS 1982:991). Bilagan omfattar för närvarande ett 90-tal släkten och arter. Dessa är indelade i lantbruksväxter, trädgårdsväxter och skogsträd. Trädgårdsväxterna är i sin tur indelade i köksväxter, frukträd och bärväxter samt prydnadsväxter.

Den svenska lagstiftningen om växtförädlarrätt grundas på 1961 års konvention för skydd av växtförädlingsprodukter i dess lydelse efter revisioner år 1972 och år 1978. De stater, däribland Sverige, som har tillträtt konventionen bildar en union för skydd av växtförädlingsprodukter. L'Union pour la protection des obtentions végétales (UPOV). 1978 års reviderade konventionstext tillträdde av Sverige år 1982. En närmare redogörelse för innehållet i växtförädlarrättskonventionen finns intagen i prop. 1981/82:136 s. 13 ff.

2 Statens växtsortnämnds skrivelse

Statens växtsortnämnd har i en skrivelse den 29 augusti 1990 till regeringen föreslagit dels att alfabetisk indelning fortsättningsvis skall tillämpas i bilagan till växtförädlarrättslagen, dels att följande växtsläkten skall tas upp i bilagan, nämligen *Festulolium* spp., *Rosa* spp., *Hippophae* spp., *Aronia* spp., *Lonicera* spp., *Sorbus* spp. och *Populus* spp.

Som skäl för förslaget att införa en alfabetisk indelning i bilagan har växtsortnämnden angivit att detta syftar till att förhindra att bilagens indelning i användningsområden skall begränsa möjligheten att meddela växtförädlarrätt för en viss växtsort med en annan användning än den som finns angiven i bilagan. Enligt nämnden torde den nuvarande rubriksättningen i bilagan gå tillbaka på den indelning som ligger till grund för förteckningen över de växtsorter som nämnden godkänt för statsplombering enligt utsädesförordningen (1980:438). Vissa växtslag förekommer därvid under flera rubriker. UPOV ger årligen ut en förteckning över skyddade växtsläkten och arter i medlemsländerna. I denna förteckning redovisas släkten och arter i alfabetisk ordning.

Frågan om att ta upp *Festulolium* spp., en hybrid mellan ängssvingel och engelskt rajgräs, har aktualiserats hos växtsortnämnden av Svalöf AB. Bolaget har också gett in en ansökan till nämnden om växtförädlarrätt för en sort av *Festulolium*. Växtsortnämnden ansluter sig till bolagets förslag att *Festulolium* tas upp i bilagan och föreslår efter hörande av institutionen för systematisk botanik vid universitetet i Uppsala att denna hybrid på svenska benämns rajsvingel. Föreskriven provning bör enligt nämnden kunna ske under förutsättning att avtal kan erhållas med t. ex. Storbritannien.

Sveriges lantbruksuniversitet har hos växtsortnämnden anhållit att bär-sorter framställda av *Rosa* spp., *Hippophae* spp., *Aronia* spp., *Lonicera* spp. och *Sorbus* spp. skall tas upp i bilagan. *Rosa* spp. är för närvarande upptagen i bilagan under rubriken Prydnadsväxter. Nämnden föreslår att bilagan ändras i enlighet med lantbruksuniversitetets förslag och förklarar att benämningarna på svenska bör vara nypon, havtorn, aronia, try resp. rönn. Nämnden räknar med att träffa avtal om provning av sorter av dessa växtslag med andra länder.

Lantbruksuniversitetet har till växtsortnämnden med tillstyrkan överlämnat en framställning från institutionen för ekologi och miljövård om att släktet *Populus* spp. skall omfattas av bestämmelserna om växtförädlarrätt. Nämnden föreslår att *Populus* spp., poppel och asp, förs in i bilagan till växtförädlarrättslagen. Provning torde enligt nämnden kunna anordnas genom avtal med annat land.

3 Överväganden

Mitt förslag: Växtförädlarrättslagen utvidgas till att omfatta rajsvingel, nypon, havtorn, aronia, try, rönn, poppel och asp. Avsnittsindelningen i bilagan till växtförädlarrättslagen slopas och växtslagen och växtarterna anges i alfabetisk ordning.

Skälen för mitt förslag: För att omfattas av växtförädlarrätt bör enligt vad som för närvarande gäller ett växtslag eller en växtart vara odlingsbar och således tillhöra kulturväxterna. Det bör också finnas ett behov av att skydda sorter av släktet eller arten i fråga. Slutligen måste det finnas möjlighet att prova sorterna för registrering (jfr SOU 1969: 15 s. 73 f.).

De växtsläkten som växtsortnämnden föreslår skall omfattas av växtförädlarrätt är alla odlingsbara. Festulolium är en hybrid avsedd som djurfoder. En ansökan om skydd för en sort av denna hybrid har redan givits in till växtsortnämnden. Släktena Rosa, Hippophae, Aronia, Lonicera och Sorbus används för närvarande i huvudsak endast för sitt prydnadsvärde och släktet Rosa omfattas redan av växtförädlarrättslagen vid sådan användning (ros). Vid lantbruksuniversitetets avdelning för hortikulturell växtförädling bedrivs emellertid växtförädling inom dessa släkten i syfte att framställa sorter som skall användas för produktion av naturliga färgsubstanser och livsmedelsprodukter. Odling av lövträd från släktet Populus kan vara intressant som alternativ till granplantering på åkermark. Balsampoppel kan exempelvis användas för massatillverkning och som ytfanér. Svensk förädling av balsampoppel och en del andra poppelarter pågår vid lantbruksuniversitetet institutioner för ekologi och miljövard resp. skogsgenetik. Av växtsortnämndens skrivelse framgår att det torde finnas möjlighet att sluta avtal med andra länder om provning av sorter från de aktuella växtsläktena och växtarterna.

Det finns alltså förutsättningar för att låta sorter av de nu omnämnda växtsläktena och arterna omfattas av växtförädlarrättslagen. Jag anser att det är angeläget att de bereds möjlighet till ett sådant skydd. Växtförädlarrättslagen bör således utvidgas till att omfatta sorter av växtsläktena Festulolium (rajsvingel), Rosa (ros och nypon) för annat än prydnadsändamål, Hippophae (havtorn), Aronia (aronia), Lonicera (try), Sorbus (rönn) och Populus (poppel och asp). Jag vill i sammanhanget nämna att det i samband med det arbete som pågår inom UPOV med en revision av konventionen om skydd av växtförädlingsprodukter har väckts förslag om att konventionsstaterna skall förplikta sig att tillämpa konventionen på hela växtriket.

Bilagan till växtförädlarrättslagen är för närvarande indelad i avsnitt avseende A. Lantbruksväxter, B. Trädgårdsväxter med underrubrikerna 1. Köksväxter, 2. Frukträd och bärväxter och 3. Prydnadsväxter samt C. Skogsträd. Denna indelning bidrar till att bilagan blir mer överskådlig och läsvänlig. Indelningen kan emellertid medföra att växtförädlarrätt måste vägras för en sort av ett släkte eller en art som visserligen finns upptagen i bilagan men som placerats under ett annat rubricerat användningsområde

än vad den aktuella sorten är avsedd för. Detta har föranlett att vissa växtsläkten och arter som exempelvis majs, sojaböna och ärt finns upptagna under mer än en rubrik i bilagan. Jag anser att övervägande skäl talar för att slopa den nuvarande indelningen och ställer mig därför bakom växtsortnämndens förslag att de i bilagan upptagna växtslagen och växtarterna fortsättningsvis skall anges med sina latinska namn i rent alfabetisk ordning.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392).

Med hänsyn till lagstiftningsfrågans beskaffenhet är det enligt min mening inte nödvändigt att höra lagrådet i detta ärende.

5 Hemställan

Jag hemställer att regeringen förslår riksdagen
att anta lagförslaget.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.